

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

SUMMARIA SOCIALIA

Välisajakirjades ilmunud sotsioloogia-, majandus- ja poliitikaalaste kirjutiste tutvustusi

2011 : 5

<http://www.nlib.ee/summaria-socialia/>

E-post: Mai.Voormann@nlib.ee

SISUKORD

VALIK ÜLEVAATEID VÄLISAJAKIRJANDUSES ILMUNUD ARTIKLITEST

LAPSENDAMISEST IDA- JA KESK-EUROOPAS NING ENDISTES NÕUKOGUDE VABARIIKIDES

Venable, Sondra; Shaw, Carrye Jane. The kindness – and money – of strangers: foreign adoptions from post-communist Europe.....2

AJALOOSÜNDMUSTE ESITAMISEST EESTI- JA VENEKEELSES MEEDIAS

Vihalemm, Triin; Jakobson, Viktoria. Representations of the past in the Estonian Russian-language press: "own" or diaspora memory.....3

SUHTUMISEST HOMOSEKSUAALIDESSE LÄTIS

Mole, Richard. Nationality and sexuality: homophobic discourse and the "national threat" in contemporary Latvia.....4

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT.....6

POLIITILISED PROTSESSID.....7

MAAILMAPOLIITIKA.....8

VENEMAA.....9

MAJANDUSPOLIITIKA.....10

ENERGIAPOLIITIKA.....12

JUHTIMINE.....13

TURISM.....13

RAHVASTIKUPROTSESSID.....14

RAHVUSPOLIITIKA.....14

HARIDUSPOLIITIKA.....14

SOTSIAALPOLIITIKA.....15

TÖÖPOLIITIKA.....16

SOO-UURINGUD.....16

SAMASOOLISTE KOOSELU.....17

LAPSENDAMISEST IDA- JA KESK-EUROOPAS NING ENDISTES NÕUKOGUDE VABARIIKIDES

Venable, Sondra; Shaw, Carrye Jane. *The kindness – and money – of strangers: foreign adoptions from post-communist Europe // Europe-Asia Studies. Vol. 63 (2011), no. 8, p. 1469-1488.*

Lapsendamise probleemi aktuaalsuse selgitamist alustavad autorid vastava statistika väljatoomisega. Kui 1980. aastate lõpus oli rahvusvahelisi lapsendamisi ümmarguselt 20 000, siis 21. sajandi esimesel kümnendil oli see arv 40 000 aastas. Lapsendati 159-st riigist 50-sse.

Üldine muster on järgmine: riigid, kust antakse lapsi lapsendada ja riigid, kus lapsi vastu võetakse, erinevad jõukuse, demograafilise profiili ja stabiilsuse poolest. Levinud on arusaam, et vastuvõtvaid maid iseloomustab kõrge SKT *per capita*, madal sündimus ning poliitiline ja majanduslik stabiilsus, samas laste päritoluriikidele on omane vaesus, kõrge sündimus 1000 elaniku kohta ning majanduslik, aga tõenäoliselt ka poliitiline ebastabiilsus. Kuid autorid toovad näiteid sellest reeglist kõrvalekaldumise kohta.

Artiklis esitatakse andmed lapsendamise kohta 26-st endisest nõukogude vabariigist ning Ida- ja Kesk-Euroopa riigist 25-sse lapsi vastuvõtvasse kõrgema elatusasemega riiki (andmed on aastatest 2000–2006).

Neil aastatel lapsendati kõige rohkem lapsi Bulgaariast (100 000 elaniku kohta aastas keskmiselt 6,75), madalaima määraga riik oli Usbekistan (0,01). Eesti näitaja oli 1,52, Lätis 5,25 ja Leedus 2,32. Vastuvõtvates riikides oli lapsendamise määr madalaim Luksemburgis (0,02) ja kõrgeim Belgias (14,70). Aastatel 2000–2006 lapsendati Eestist Taani, Soome, Rootsi ja USAsse.

Analüüs kinnitab üldist seost, et vastuvõtvates riikides jääb sündimus alla maailma keskmise sündimusnäitaja (20,43 sündi 1000 elaniku kohta, mediaan on 19,68). Ida- ja Kesk-Euroopast lapsi lapsendavates riikides kõigub sündimusnäitaja vahemikus 8,60-st Saksamaal kuni 18,67-ni Iisraelis. Riikide keskmine näitaja on 12,04.

Vastuolus tavaarusaamaga on aga see, et enamikus postkommunistlikes päritoluriikides on sündimusnäitaja samuti alla maailma keskmise. Kuigi Tadžikistani sündimusmäär on kõrgem kõikide lapsi vastuvõtvate maade näitajast, jääb see siiski alla maailma maksimumi – 49,58 (Niger).

Artiklis võrreldakse SKTd *per capita* laste päritoluriikides ja vastuvõtvates maades. Vastuvõtvate maade näitajad kõiguvad Luksemburgist, kus see on 44 000 USD, kuni Küproseni, kus näitaja on 15 000 USD. Keskmine on 28 400 USD. Päritoluriikidest küünib vaid ühe riigi SKT *per capita* üle 15 000 USD ja see on Tšehhi (15 300 USD), samas kui keskmine näitaja regiooni kohta on 7800 USD (Eestis 10 900 USD). Need andmed kinnitavad seisukohta, et rikkad riigid adopteerivad lapsi vaestest riikidest ning lapsendamiseks on vajalik teatav sissetuleku miinimum. Samas ei kinnita lapsendamise määrad seda, et sissetulek oleks välismaalt adopteerimise puhul määrav. Nimelt ei lapsendata väga rikastes maades rohkem lapsi võrreldes vähem rikaste maadega. Samas kehtib päritoluriikides seos sissetuleku taseme ja lapsendamise määra vahel ning kõrgem lapsendamise määr langeb sissetulekuskaala keskele.

Autorid toovad ka esile, et päritoluriikides on madalaim lapsendamise määr (alla 1,0) põhiliselt islamimaades, ainuke kõrgema lapsendamise määraga riik on selles grupis

Kasahstan, kus moslemeid on umbes sama palju kui kristlasi. Kui enne sotsialismi kokkuvarisemist lapsendati Ida- ja Kesk-Euroopa riikidest ning endistest nõukogude liiduvabariikidest vähe, siis nüüd moodustavad nendest riikidest pärit lapsed kolmandiku adopteeritavaist lastest. See tekitab küsimuse, kas on kasvanud lapsendada soovijate arv või lihtsalt n-õ täidetakse endist tühimikku. Oma mõju võis avaldada ka 1990. aastate majandusbuum vastuvõtvates maades, mis võimaldas sealsetel peredel lapsendada välismaalt ning see võis vähendada sisemaise adopteerimise määra. Kuid oma roll võis olla ka n-õ vabade Euroopa laste tekkimisel, mis võis tingida lapsendamise vähenemist Aafrikast ja Aasiast.

AJALOOSÜNDMUSTE ESITAMISEST EESTI- JA VENEKEELSES MEEDIAS

Vihalemm, Triin; Jakobson, Viktoria. Representations of the past in the Estonian Russian-language press: „own” or diaspora memory // Nationalities Papers. Vol. 39 (2011), no. 5, p. 705-731.

Artiklis käsitletakse venekeelsete elanike kollektiivset identiteeti Eestis, aluseks 2009. aasta kohalik venekeelne ajakirjandus. Autorid eeldavad, et mineviku kajastamine pakub viiteid tänapäeva identiteedi tõlgendamiseks. Artikli eesmärk on tuua esile need identiteedimustrid, mida ajakirjanikud toetavad ja mida mitte. Uurimuse teoreetiliseks aluseks on kollektiivse mälu kontsept, uurimismeetodiks kontentanalüüs.

Uuring algab eeldusest, et etniliste eestlaste ja vene keelt kõnelevate inimeste kollektiivse mälu vahel eksisteerib vastuolu, vähemalt küsimuses, mis puudutab II maailmasõja sündmusi. Autorid esitavad järgmised küsimused: (1) kas kollektiivse mälu vastuolu eksisteerib vaid suhtumises mainitud ajalooajalooperioodi või ulatub see vastuolu ka teiste perioodide, sündmuste, arvude mõtestamise? (2) millised protsessid, sündmused ja isikud valitakse ajakirjanduslikuks interpretatsiooniks? (3) missuguseid perioode käsitletakse tihedamalt ja milliseid mainitakse harva või üldse ei mainita? (4) milliseid sotsiaal-mnemoonilisi struktuure kasutatakse eesti- ja venekeelses ajakirjanduses? (5) missuguseid minevikusündmusi esitatakse ja väärtustatakse eesti- ja venekeelses ajakirjanduses erinevalt?

Analüüs näitas, et minevikusündmusi kajastavaid artikleid ilmus 2009. aastal eestikeelsetes ajalehtedes keskmiselt 1,8 teksti ajalehe kohta, venekeelsetes 1,4. Venekeelses ajakirjanduses moodustasid 1940. aastate sündmusi kajastavad artiklid ligi 20% kõigist minevikule pühendatud artiklitest, järgnesid 1990ndaid ja 2000ndaid käsitlevad artiklid. Eestikeelses ajakirjanduses leidsid enam avaldamist 1990ndaid, 1930ndaid ja 1940ndaid puudutavad artiklid. Üldiselt leidsid enam kajastamist lähiajaloo sündmused.

Enamiku artiklitest moodustasid ajakirjanike käsitletud, seda nii eesti- (49%) kui ka venekeelses (43,5%) ajakirjanduses. Arhiivimaterjalid, ajaloolaste, politoloogide, sotsioloogide, juristide jt erialade ekspertide artiklid moodustasid 1/3 tekstidest, kusjuures venekeelne ajakirjandus kasutas eestikeelsest enam arhiividokumente. Üldiselt võib öelda, et ekspertide käsitletud ei olnud väga politiseeritud ja need koondasid tähelepanu konkreetsele ajalooajalooperioodile või sündmusele, nt II maailmasõjale ja Peeter I valitsemisajale.

Igas kuuendas tekstis esitasid oma nägemuse sündmusest osavõtjad või tunnistajad, aga ka tavalised lehelugejad, kuigi personaliseeritud lähenemist esines ka ajakirjanike tekstides.

Venekeelne meedia koondas tähelepanu sündmustele Tallinnas ja Narvas, s.t piirkondadele, kus praegu elab tunduvalt rohkem vene keelt kõnelevat elanikkonda, eestikeelne ajakirjandus käsitles Eestit tervikuna.

Eestikeelsetes ajalehtedes tehti venekeelsetest sagedamini juttu sündmustest väljaspool Eestit, st (Lääne-)Euroopas ja Ameerika Ühendriikides. Seega võib öelda, et venekeelne ajakirjandus koondas enam tähelepanu kohalikele sündmustele (59% tekstidest).

Kokkuvõtvalt märgivad autorid, et kuigi sündmused ja protsessid katsid ajatelje vanaajast kuni tänapäevani, oli nende jaotus teljel ebauhtlane ning enim kajastati 20. sajandi sündmusi. Venekeelne meedia konstrueeris II maailmasõja sündmuste kajastamisega eelkõige impeeriumimeelse diasporaa identiteeti, kasutades sündmuste edastamisel, kirjeldamisel ja analüüsimisel Vene Föderatsioonile ja varasemalt Nõukogude Liidule omast keelt, nt räägiti suurest võidust fašismi üle Suures Isamaasõjas. Tekstides personaliseeriti lahinguid, anti sõna veteranidele, rõhutades sellega rahva ühtsust ja põlvkondade sidet. 1940. aastate sündmuste puhul tõsteti esiplaanile Nõukogude Liitu ja praegust Venemaad. Võiduga fašismi üle õigustati ka II maailmasõja järgset venelaste sissevoolu Eestisse.

Autorid nõustuvad väitega, et vene keelt kõnelevad inimesed Eestis marginaliseeruvad nii Eestis kui ka Venemaal. Seda kinnitab ka tekstide analüüs – tekstid on olemuselt pigem passiivsed ja marginaliseerivad kui mobiliseerivad.

SUHTUMISEST HOMOSEKSAALIDESSE LÄTIS

Mole, Richard. Nationality and sexuality: homophobic discourse and the „national threat” in contemporary Latvia // Nations and Nationalism. Vol. 17 (2011), no. 3, p. 540-560.

Artikli eesmärgiks on välja selgitada, miks Lätis ollakse homoseksuaalsuse suhtes märksa sallimatamad kui teistes Euroopa Liidu riikides. Eurobaromeetri uuringu kohaselt (2006. a) toetas vaid 12% lätlastest samasooliste abielu (Eestis oli see näitaja 21%), samas kui ELi keskmine oli 44% ja kõige rohkem oli samasooliste abielu pooldajaid Hollandis (82%).

Autor analüüsib sallimatuse kolme võimalikku põhjust: religiooni mõju, sotsialismi pärandit ja sotsialismilt kapitalismile ülemineku mõju.

Religiooni mõju analüüsimisel jõuab autor järeldusele, et kuigi seda ei saa alahinnata, ei seleta see siiski Läti negatiivseid hoiakuid. Seda enam, et näiteks Poolas, kus religiooni mõju on suurem (52% poolakatest külastab regulaarselt kirikut), on toetus samasooliste abieludele ometi kõrgem kui Lätis.

Analüüsides sotsialistliku ideoloogia mõju, annab autor ülevaate suhtumisest homoseksuaalidesse Nõukogude Liidus, sh Lätis. Kuna marksistlik-leninlik ideoloogia käsitles meest ja naist ühe terviku kahe poolena, vaadeldi geisid ja lesbisid kui individualismi ohtlikku märki ja dekadentsi ilmingut, mis ei ole omane sotsialismiaja mehele ja naisele.

Näiteks teatas justiitsala rahvakomissar Nikolai Krõlenko 1936. aastal, et kellelgi ei ole põhjust olla homoseksuaal ja kes on seda siiski, kuulub ekspluateerijate klassi jäänuste

hulka. NSVLis suhtuti lesbidesse halvemini kui geidesse, sest naises nähti eelkõige ema ja seepärast käsitleti häbiväärsena sellise naise tegu, kes asetas oma seksuaalsed huvid perekonnast ettepoole.

Kuid ka nõukogude pärand ei ole Läti kõrge homofoobiamäära puhul olulisim, sest sellisel juhul võiks postsotsialistlike riikide suhtumine samasooliste abielusse olla märksa ühtlasem. Ometi on Eesti ja Läti vahe üheksa protsendipunkti.

Vaadeldes üleminekuperioodi mõju, rõhutab autor selle protsessi suurt materiaalist ja psühholoogilist mõju mitte ainult lätlastele, vaid kõigile postsotsialistlikele riikidele. Kommunistliku mineviku eitamisega asuti idealiseerima kahe maailmasõja vahelist perioodi, mil kehtis iseseisev riik. Sellega koos rõhutati traditsiooniliste väärtuste ja normide olulisust. Kuid kommunistliku mineviku kõrval nähti Lätis 1990ndate keskel ka Euroopa ohtu, eelkõige ohtu lätlastlikele väärtustele ja normidele. Geide ja lesbide ilmumist rahvuslikele või religioossetele üritustele vaadeldi kui rünnakut traditsioonilistele normidele, mitte aga kui vaba ja demokraatlikku eneseväljendust. Seda rõhutati ka kõige kõrgemal tasemel. Nii märkis Läti toonane peaminister Aigars Kalvītis, et talle kui valitsusjuhile on vastuvõetamatu, et riigi pealinna Riia keskel, otse Toomkiriku kõrval, toimub seksuaalvähemuste rongkäik. Ühiskond toetub kristlikele väärtustele ning on lubamatu kuulutada seda, mis on vastuvõetamatu ühiskonna enamusele.

Artiklis rõhutatakse ka Läti poliitika eripära: parem-vasakpoolne võitlus asendus Lätis õige-vale võitlusega ning see kehtis ka moraalsete väärtuste kohta.

Autori arvates saab sallimatut suhtumist homoseksuaalsuse suhtes Lätis selgitada asjaoluga, et homoseksuaalsust käsitleti kui ohtu rahvusele ja Läti rahvust määratlevatele tuumväärtustele.

Refereerinud Mai Vöörmann

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT

Allam, Miriam S.; Goerres, Achim. Economics, politics or identities? Explaining individual support for the euro in new EU member states in Central and Eastern Europe // Europe-Asia Studies. Vol. 63 (2011), no. 8, p. 1399-1424.

Artiklis vaadeldakse eurobaromeetri alusel toetust eurole kaheksas liikmesriigis (Sloveenia, Ungari, Slovakkia, Tšehhi, Leedu, Poola, Läti ja Eesti) ning analüüsitakse suhtumist kujundavaid majanduslikke, poliitilisi ja identiteediga seostuvaid tegureid. Kokkuvõttes nendivad autorid, et toetuse puhul mängivad rolli mitmed faktorid: (1) majandusliku ülemineku edu; (2) ajaloolised sündmused, nt II maailmasõja ohvrite arv (toetusega eurole väljendatakse soovi säilitada rahu Euroopas); (3) individuaalne rahulolu demokraatiaga; (4) rahvusliku identiteedi eripära (selle olemasolul on euroga rahulolu väiksem).

Guibernau, Montserrat. The birth of a united Europe: on why the EU has generated a „non-emotional” identity // Nations and Nationalism. Vol. 17 (2011), no. 2, p. 302-315.

Artikkel on pühendatud Euroopa identiteedile. Autor on püstitanud kolm eesmärki: (1) analüüsida põhjusi ja võtmeid, mis ajendasid eliiti looma institutsioone ja kokkuleppeid Euroopa ühendamiseks nii, et isegi kodusõja idee on võimatu; (2) analüüsida ülalt-alla protsessi, mis viis ühinenud Euroopa ja Euroopa Liidu kujunemisele, rõhutades eliidi ja massi pidevat distantssi Euroopa projekti arengus; (3) selgitada, miks EL on loonud mitteemotsionaalse identiteedi vastandina liikmesriikide emotsionaalsele rahvuslikule identiteedile.

Schmidt-Felzmann, Anke. EU member states' energy relations with Russia: conflicting approaches to securing natural gas supplies // Geopolitics. Vol. 16 (2011), no. 3, p. 574-599.

Artiklis analüüsitakse Euroopa Liidu liikmesriikide (sh Eesti) tegevust energiapoliitiliste küsimuste lahendamisel Venemaaga. Püütakse välja selgitada, miks järgivad liikmesriigid tihti eesmärke, mis on vastuolus teiste liikmesriikide eesmärkidega, vaatamata asjaolule, et sõnades väljendatakse koostöö vajalikkust. Tegevust mõjutavatest teguritest tõstetakse esile nii riigi geograafilist asendit, ajaloolist kogemust kui ka positsiooni läbirääkimistel Venemaaga. Analüüs näitas, et üleskutsega solidaarsusele gaasilepingute sõlmimisel Venemaaga püütakse tegelikult saavutada isiklikke, mitte ELi ühishuvisid. Samuti püüab Euroopa Komisjon saavutada sellega märksa suuremat rolli energiapoliitikas väljaspool ühendust.

POLIITILISED PROTSESSID

Apolte, Thomas. Democracy and prosperity in two decades of transition //

Economics of Transition. Vol. 19 (2011), no. 4, p. 693-722.

Artiklis käsitletakse demokraatia, liberaliseerumise ja heaolu vahelisi seoseid 25 üleminekuriigis (sh Eesti) 20 aasta jooksul. Artikkel läheb kaugemale eelnevatest uuringutest, mis täheldasid seost poliitilise ja majandusliku liberaliseerumise vahel, kuna samal ajal jäi ebaselgeks seos poliitilise liberaliseerumise ja heaolu vahel. Selles artiklis fikseeritakse ka need seosed.

Besley, Timothy; Reynal-Querol, Marta. Do democracies select more educated leaders? //

American Political Science Review. Vol. 105 (2011), no. 3, p. 552-566.

Artiklis on vaatluse all maailma juhtide haridustasemed demokraatlikes ja autokraatlikes riikides. Analüüsitakse 1400 juhi andmeid aastatest 1848–2004 ning jõutakse järeldusele, et demokraatia puhul on umbes 20% suurem tõenäosus valida kõrgelharitud juhid võrreldes autokraatiaga. Sellised juhid aga mõjutavad otseselt juhtimise kvaliteeti.

Hood, Christopher. From FOI world to WikiLeaks world: a new chapter in the transparency story? //

Governance: An International Journal of Policy, Administration, and Institutions. Vol. 24 (2011), no. 4, p. 635-638.

Artiklis analüüsitakse uut etappi ühiskonna läbipaistvuse tagamisel, nimetades seda liikumiseks informatsioonivabaduselt (ja sellega kaasnevatelt regulatsioonidelt) WikiLeaksi maailma. Kui informatsioonivabadus arvestab julgeoleku, privaatsuse ja ärisaladusega, siis WikiLeaks ei tunne takistusi. Autori arvates võib WikiLeaks viia institutsionaalse avatuse uue kultuuri kujunemisele.

Hughes, Melanie M. Intersectionality, quotas and minority women's political representation worldwide //

American Political Science Review. Vol. 105 (2011), no. 3,

p. 604-620.

Artikkel on pühendatud naiste ja/või vähemusgruppide poliitilisele esindatusele maailmas, konkreetset on vaatluse all kvootide mõju esindatusele. Kasutades hierarhilist lineaarset modelleerimist, analüüsib autor kvootide mõju naiste valituks osutumisele rohkem kui 300 rassilise, rahvusliku ja religioosse grupi seast 81 riigis. Jõutakse järeldusele, et kuigi kvoodid on näiliselt välja töötatud selleks, et edendada mitmekesisust ja kaasatust, ei suuda need siiski mõjutada meeste domineerimist rahvuslikes parlamentides.

Jahn, Detlef; Kuitto, Kati. Taking stock of policy performance in Central and Eastern Europe: policy outcomes between policy reform, transitional pressure and international influence //

European Journal of Political Research. Vol. 50 (2011), no. 6, p. 719-748.

Artikkel määratleb postkommunistlike riikide (sh Eesti) majandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitika tulemuste mustrid. Püütakse välja selgitada, kuivõrd sõltuvad mainitud valdkondades saavutatud tulemused poliitilistest jõupingutustest, üleminekuaja tingimustest ja rahvusvahelisest mõjust. Autorid tulevad järeldusele, et mõned riigid on suutnud kiiresti ületada majanduslikud ja sotsiaalsed raskused ning võrreldes teiste

riikidega saavutanud uuritavates valdkondades edu. Esirinnas on Tšehhi ja Sloveenia, samas kui Bulgaaria ja Rumeenia on mahajääjate seas. Eesti suutis üleminekuaja alguses kiiresti majanduslikult taastuda, kuid see toimus sotsiaal- ja keskkonnasfääri arvelt. Kuigi Balti riigid arenevad kiiresti, jäävad neist siiski ettepoole Kesk-Euroopa riigid.

Roberts, Andrew; Byung-Yeon Kim. Policy responsiveness in post-communist Europe: public preferences and economic reforms // British Journal of Political Science. Vol. 41 (2011), no. 4, p. 819-839.

Artikkel keskendub demokraatia kvaliteedile postkommunistlikus Euroopas, sh Eestis. Majandusreformide ja avaliku arvamuse uuringu andmed näitavad, et rahva toetus avaldab suurt ja tähtsat mõju reformide läbiviimisele. Kui toetus on kõrge, kulgevad reformid kiiremini. Tulemused näitavad, et majandusreformid edenevad paremini, kui rõhutada avalikkuses reformide kasulikku mõju ning halvemini, kui hoida reformi eesmärgid avalikkuse eest varjul. Oluline mõju on sellel ka demokraatia kvaliteedile.

Schweickert, Rainer; Melnykovska, Inna; Belke, Ansgar; Bordon, Ingo. Prospective NATO or EU membership and institutional change in transition countries // Economics of Transition. Vol. 19 (2011), no. 4, p. 667-692.

Artikkel käsitleb NATO või Euroopa Liidu liikmeks saamise mõju institutsionaalsetele muutustele riigis. Vaatluse all on 25 üleminekuriiki (sh Eesti) aastatel 1996–2008. Jõutakse järeldusele, et nii sisemised kui ka välimised tegurid võivad mõjutada positiivselt üleminekuriikide institutsionaalset arengut.

Sznajder Lee, Aleksandra. After the party, the after-parties? The effects of communist successor parties on economic reform in Central and Eastern Europe // Europe-Asia Studies. Vol. 63 (2011), no. 9, p. 1697-1718.

Artiklis käsitletakse sotsialismijärgsete parteide võimuloleku mõju liberaalsetele majandusreformidele Ida- ja Kesk-Euroopas, sh Eestis. Tulemused näitavad, et parteide mõju sõltub konkreetse riigi ajaloolisest kogemusest. Eristatakse kahte teed, mille kaudu postsotsialistlikud parteid mõjutasid turusüsteemi. Kommunistlike parteide järglased takistasid majandusreformi kiiresti läbi viimast vaid juhul, kui nad olid võimul. Kuid nende mõju vähenes siis, kui nad sulasid ühte üleminekuperioodil kujunenud postsotsialistlike parteidega.

MAAILMAPOLIITIKA

Ghosh, Bobby. Erdogan's moment // Time. Vol. 178 (2011), no. 21, p. 24-31.

Artiklis käsitletakse, kuidas Türgi peaministri Recep Tayyip Erdoğanist, mõõdukast islamistist, on saanud üks maailma mõjukamaid liidreid.

Maddox, Bronwen. Just too many? // Prospect. 2011, no. 188, p. 28-34.

Artiklis käsitletakse maailma rahvastiku kasvu ja sündimuse näitajaid eri riikides. Autori arvates tegeldakse liiga vähe sellega, kuidas aeglustada maailma rahvaarvu suurenemist. Rahvastiku kasv on kõige kiirem just vaestes riikides.

Now we are seven billion // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8756, p. 18-23.

A tale of three islands // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8756, p. 29-32.

Artiklites on vaatluse all maailma rahvastiku kasv ja demograafilised trendid.

Käsitletakse rahvastiku vananemise mõju majanduskasvule, sündimuse määra erinevusi arenenud ja arenguriikides ning maailma rahvaarvu jõudmist seitsme miljardini 2011. aasta oktoobris, samuti rõhutatakse pereplaneerimise edendamise tähtsust arenguriikides.

Pajala, Antti. Hallitus- ja oppositioryhmien suhde eduskunnassa toisen maailmansodan jälkeisellä ajalla // Poliitiikka. Vsk. 53 (2011), nro. 3, s. 214-226.

Artiklis käsitletakse uurimusi, mis puudutavad valitsus- ja opositsiooniparteide hääletamist Soome parlamendi täiskogu istungitel alates 1950. aastatest. Keskse tähelepanu all on, miks parlamendifraktsioonid hääletavad parlamendi täiskogu istungitel nii, nagu nad hääletavad; kas valitsusparteid esinevad hääletustel ühtse rindena, mil määral opositsioonirühmad hääletavad valitsuse poolt või vastu ja milline on olnud parlamendifraktsioonide vaheline koostöö kahe viimase parlamendikoosseisu ajal.

VENEMAA

Беляева, Людмила. Динамика отношения россиян к социально-экономическим и политическим изменениям // Социологические исследования. 2011, no. 10, с. 11-25.

Artikkel analüüsib venelaste suhtumist sotsiaal-majanduslikesse ja poliitilistesse muutustesse aastatel 1990–2010, aluseks iga nelja aasta tagant tehtud uuring. Vastuseks küsimusele, kas oli vaja alustada majandusreforme 1990. aastatel, vastas 1990. aastal jaatavalt 47%, 2010. aastal 49%. 1998. aastal arvas iga kümnes küsitletu, et nad pigem võitsid neist reformidest, 2010. aastal aga arvas nii iga 14. küsitletu. Kui 1990. aastal lootis 13%, et lähiaastatel hakkab tema ja tema pere elama paremini, siis 2010. aastal oli selliseid 30%.

Горшков, Михаил. Реформы в зеркале общественного мнения //

Социологические исследования. 2011, no. 10, с. 3-11.

Artikkel on pühendatud radikaalsete reformide läbiviimise 20. aastapäevale Venemaal ning toetub ülevenemaalisele uuringule (2011). Tulemused näitasid, et 1990. aastate liidritesse (Boriss Jeltsin ja Mihhail Gorbatošov) suhtutakse üldiselt negatiivselt, järgneva aastakümne juhtidesse (Vladimir Putin, Dmitri Medvedev) aga üldiselt positiivselt. See kehtib pea kõigi ühiskonnagruppide kohta, mõnevõrra vähem ehk eakate ja kommunistliku maailmavaate pooldajate kohta. Venelaste arvates viisid 1990. aastate reformid olukorra halvenemisele majanduses, poliitikas ja sotsiaalsfääris.

Grushko, Alexander. „We should clean up our relations from the Cold War legacy...” // International Affairs. Vol. 57 (2011), no. 5, p. 1-5.

Artikkel põhineb Venemaa asevälisministri kõnel rahvusvahelisel konverentsil „Euroopa julgeoleku sõjaline ja poliitiline dimensioon: ettepanekud ja perspektiivid” (Ateena, mai, 2011). Autor avaldab lootust, et Euroopa Liidu ja Venemaa suhted arenevad tegeliku strateegilise partnerluse poole. Venemaa loodab, et EL töötab välja strateegilised

seisukohad suhetes Venemaaga ning mõistab, et vaid võrdväärset suhted on elujõulised.

Лалин, Николай. Социокультурные факторы российской стагнации и модернизации // Социологические исследования. 2011, no. 9, с. 3-18.

Artiklis käsitletakse Venemaa stagnatsiooni ja moderniseerimise sotsiokultuurilisi tegureid, aluseks ülevenemaalise longituuduuringu „Venemaa elanikkonna väärtused ja huvid” tulemused. Kõige põhilisemad takistused riigi moderniseerimisel on: (1) innovatsiooni levikut takistavad institutsionaalsed barjäärid; (2) õigusrikkujate pidev taastootmine, õiguskorra üldine nõrkus; (3) regioonide nõrk juhitavus, regionaalsete ühenduste ja kogu ühiskonna omaalgatuslikkuse madal tase. Esitatakse Venemaa elanikkonna põhiväärtuste hierarhia.

Yepifantsev, Andrei. Russia in Transcaucasia: what's gone wrong? // Russia in Global Affairs. Vol. 9 (2011), no. 3, p. 120-135.

Artiklis on vaatluse all Venemaa poliitika Taga-Kaukaasias – Armeenias, Aserbaidžaanis, Mägi-Karabahhis, Gruusias ja Abhaasias. Märgitakse, et Venemaa nõrgenemisega (mis sai alguse nõukogude süsteemi kokkuvarisemisest) muutus Taga-Kaukaasia riikide tegevus mitmesuunalisemaks ja internatsionaalsemaks, see aga tõi kaasa Venemaa mõju languse piirkonnas. Venemaa otsust piirkonda jääda ning ajada tasakaalustatud poliitikat tuleb lugeda õigeks. Asjaolu, et Venemaal tuli pöörata suurt tähelepanu oma sisemistele probleemidele, tekitas olukorra, kus riigil ei olnud võimalik tegelda Taga-Kaukaasia probleemidega ega anda piisavat abi oma sealsetele sõpradele ja toetajatele.

MAJANDUSPOLIITIKA

Abdoolcarim, Zoher. The ChIndian century // Time. Vol. 178 (2011), no. 20, p. 36-39.

Artiklis võrreldakse Hiina ja India majanduse tugevust. Samuti käsitletakse Hiina ja India vahelisi suhteid ja põhjusi, miks läänemaailm suhtub Indiasse positiivsemalt kui Hiinasse.

Adventures in capitalism // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8756, special section, p. 3-5.

Artiklis on vaatluse all, kuidas India ettevõtjad kujundavad Indias uut kapitalismi vormi, mida kutsutakse nimega capindialism. Sellele India majandusmodelile on iseloomulik eriline omandivorm ja ta pole sarnane ei USA, Euroopa ega Hiina kapitalismiga.

Bidner, Chris; Francois, Patrick. Cultivating trust: norms, institutions and the implications of scale // The Economic Journal. Vol. 121 (2011), no. 555, p. 1097-1129.

Artikkel vaatlus usalduse, institutsioonide ja majandustulemuste seoseid. Autorid loovad teoreetilise raamistiku, mis modelleerib selgelt käitumuslike normide ja institutsioonide arenemise. Konkreetselt on vaatluse all kaubandus. Kasutatakse 72 riigi (sh Eesti) andmeid.

Closing the gap // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8761, special section, p. 3-5.

Naised on saavutanud tööl suurt edu, aga saavad ikka meestest väiksemat palka ja palju vähem tipptöökohti. Artiklis on vaatluse all, miks on see jätkuvalt nii.

The devil in the deep-sea oil // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8758, p. 18-22.

Filling up the future // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8758, p. 79-81.

Artiklites keskendutakse Brasiilia plaanile arendada naftatootmist. Brasiilia soovib saada üheks viiest kõige rohkem naftat tootvaks riigiks, see on aga küllalt raske jõupingutus riigi kasvavale majandusele ja võib kaasa tuua suured majandusprobleemid, nagu kõrge inflatsioon, ülekulutamine jne.

Hamilton, Anita. Droughtbusters // Time. Vol. 178 (2011), p. 51-54.

Artiklis käsitletakse strateegiaid vee säilitamiseks maailma eri regioonides. Vaatluse all on riikide püüdlused võidelda kasvava veepuuduse probleemiga. Lähemalt käsitletakse viit meetodit, mis aitaks lahendada veeprobleeme kasvavalt janusel planeedil. Praeguste hinnangute järgi on 2030. aastaks maailma veevarud vaid 60% kogunõudlusest.

Miller, Ken. What if the China bubble bursts? // Time. Vol. 178 (2011), p. 43-46.

Artiklis keskendutakse võimalikule Hiina kinnisvaramulli lõhkemisele ja selle mõjudele. Vaatluse all on ka kinnisvarasektori ja Hiina majandusarengu seos ning Hiina majanduslanguse võimalikud tagajärjed teistele riikidele.

Of emperors and kings // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8759, p. 61-62.

Artiklis keskendutakse riigiettevõtetele Hiinas. Riigi omanduses olevad firmad peavad tegema sageli juhtimisotsuseid riigi majanduspoliitika eesmärkidest lähtuvalt, mitte ettevõtte kasumi seisukohast.

Polito, Vito; Wickens, Michael. Assessing the fiscal stance in the European Union and the United States, 1970–2011 // Economic Policy. Vol. 26 (2011), no. 68, p. 599-647.

Artikli teemaks on fiskaalpoliitika. Autorid püstitavad küsimuse praeguse fiskaalpoliitika jätkusuutlikkusest ning pakuvad selle mõõtmiseks välja uue näitaja – fiskaalseisundiindeksi, mis sobib eri riikidele ja lühiajaliseks fiskaalpoliitika analüüsiks. Kasutades seda näitajat võrreldakse 14 suuremat ELi riiki ja Ameerika Ühendriike ajavahemikul 1970–2011.

Reinhart, Carmen M.; Rogoff, Kenneth S. From financial crash to debt crisis // The American Economic Review. Vol. 101 (2011), no. 5, p. 1676-1706.

Toetudes ajaloolisele andmestikule, analüüsitakse artiklis võla- ja pangakriise ning inflatsiooni ja valuutakrahhe. Andmed pärinevad 70 riigist Aafrikast, Aasiast, Euroopast, Ladina-Ameerikast, Põhja-Ameerikast ja Okeaniast. Vaatluse all on välis- ja sisevõlad, kaubandus, sisemajanduse kogutoodang, inflatsioon, vahetuskursid, intressimäärad ja toormehinnad. Analüüs ulatub paari sajandi taha, minnes mõne riigi puhul tagasi iseseisvuse väljakuulutamise aega või koloniaalperioodi.

Saporito, Bill; Ramzy, Austin; Jiang, Jessie. A great leap forward // Time. Vol. 178 (2011), no. 18, p. 26-31.

Artiklis käsitletakse, kuidas Hiina peaks suurendama tarbimiskulutusi, et stimuleerida Hiina majandust. Hiina keskklass arvatakse kasvavat 70%-ni rahvastikust aastaks 2020. Samuti on vaatluse all, mida Hiina keskklassi suurenemine võiks tähendada üleilmsele turismile ja tarbekaupade turule.

Schuman, Michael; Bhowmick, Nilanjana; Jiang, Jessie; Shuster, Simon; Rossiter, Sheena. Trading up // Time. Vol. 178 (2011), no. 18, p. 35-40.

Artiklis käsitletakse majandussidemete arengut kiiresti arenevate turgudega riikide vahel ja selle mõju maailmamajandusele. Vaatluse all on kaubanduse, investeringute ja migratsiooni kasv Hiinas, Indias ja Brasiilias. India ja Brasiilia juba ekspordivad rohkem samasugustesse areneva majandusega riikidesse kui arenenud tööstusriikidesse.

Schuman, Michael; Powell, Bill. Will one economic model prevail: the case for India: free to succeed. The case for China: the power of planning // Time. Vol. 178 (2011), no. 20, p. 40-43.

Artiklis arutletakse, kumb majanduslik tee on jätkusuutlikum, kas Hiina riigikapitalism või India eraettevõtlus. Autorid väitlevad selle üle, kas India edestab peagi Hiinat tänu poliitilisele avatusele ja tugevale erasektorile või on Hiina siiski edukam tänu paremale infrastruktuurile.

Unquenchable thirst // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8760, p. 24-26.

Artiklis käsitletakse pingeid India, Pakistani ja Hiina vahel Lõuna-Aasia jõgede kasutamise pärast. Lõuna-Aasia praegu 1,5 miljardi suuruse rahvastiku juurdekasv on 1,7% aastas, mistõttu veevajadus suureneb pidevalt. Samas puudub selgus, kuidas võivad kliimamuutused mõjutada veevarusid selles piirkonnas.

Weber, Beat; Schmitz, Stefan W. Varieties of helping capitalism: politico-economic determinants of bank rescue packages in the EU during the recent crisis // Socio-Economic Review. Vol. 9 (2011), no. 4, p. 639-669.

Artiklis käsitletakse pankade päästmist Euroopa Liidu liikmesriikides finantskriisi ajal, kusjuures tähelepanu pööratakse just n-õ kõige kuumemale ajale – 2008. aasta sügisele, seda eelkõige seetõttu, et siis puudus võimalus teiste kogemustest õppida ning iga liikmesriik pidi tegutsema ise. See periood toob selgelt esile rahvuslikud iseärasused. Vaatluse all on majanduslikud, poliitilised ja institutsionaalsed tegurid, mis mõjutasid pankade päästepakettide valikut.

ENERGIAPOLIITIKA

Meden, Natalia. The European energy sector after Fukushima // International Affairs. Vol. 57 (2011), no. 4, p. 172-176.

Artiklis on vaatluse all Euroopa energiapoliitika pärast katastroofi Fukushima tuumajaamas. Kuigi lubati, et pärast Fukushimat energiapoliitika muutub, ei ole Euroopa Komisjon pööranud tähelepanu niivõrd tuumaenergia kasutamisele kui ohutustagatiste suurendamisele. Euroopa ühise energiapoliitika väljakujundamine on takerdunud. Oma

mõju sellele avaldab ka asjaolu, et mitmed energiapoliitiliselt olulised riigid – Taani, Norra, Suurbritannia ei ole euroalaga ühinenud.

JUHTIMINE

Kask, Triin. Strategic decisions as drivers of innovation: the case of MicroLink // Baltic Journal of Management. Vol. 6 (2011), no. 3, p. 300-319.

Artikli teemaks on strateegiliste otsuste mõju innovatsioonile ettevõttes (MicroLink). Autor püüab leida vastust küsimusele, missugune organisatsiooniline keskkond mõjutab strateegilisi otsuseid nii, et need viivad organisatsiooni innovatsioonini. Tulemused näitavad, et ka juhul, kui innovatsioon ei ole organisatsioonis strateegiliselt juhitud, võib see siiski olla innovaatiline. Ent erinevat tüüpi innovatsiooni potentsiaal on nii organisatsiooni kui ka lokaalsel ja globaalsel tasandil määratletud organisatsiooni üldise strateegilise visiooni ja ennetava tegevusega.

Lääts, Kertu; Haldma, Toomas; Moeller, Klaus. Performance measurement patterns in service companies: an empirical study on Estonian service companies // Baltic Journal of Management. Vol. 6 (2011), no. 3, p. 357-377.

Artikli eesmärgiks on uurida tulemuslikkuse hindamise meetodite ja indikaatorite dünaamikat ning nende kasutamist mõjutavaid tegureid Eesti teenindustevõtetes. Analüüsi aluseks on 61-st Eesti suuremast ettevõttest kogutud andmed ajavahemikul 2004–2007. Analüüs näitas, et ettevõtted kasutavad enam tasakaalustatud tulemuslikkuse hindamise meetodit, kombineerides rahalisi ja mitterahalisi, turuga seotud ja sisemisi protsessi mõõtmeid. Kuid põhiosas kasutatakse ettevõtte tulemuslikkuse hindamiseks siiski kuluarvestuse ja aruandluse meetodit.

Mihhailova, Gerda; Õun, Kandela; Türk, Kulno. Virtual work usage and challenges in different service sector branches // Baltic Journal of Management. Vol. 6 (2011), no. 3, p. 342-356.

Artiklis käsitletakse virtuaalse töö võimalusi juhtimises, kusjuures artikli eesmärk on näidata, kuidas virtuaalse töö eri tüübid on seotud erinevate võimalustega, mis omakorda nõuavad erisugust lähenemist juhtimisele ja koostööle. Artikkel toetub 323 teenindustevõttes tehtud uuringule (3156 vastajat, ankeetküsitlus ja intervjuud). Analüüs näitas, et suurem virtuaalse töö kasutamine viib madalama tööga rahuloluni, mis on tingitud sobimatute juhtimistehnikate kasutamisest ning probleemidest, mis tulenevad infotehnoloogia vahendatavast kommunikatsioonist.

TURISM

Kuusik, Andres; Tiru, Margus; Ahas, Rein; Varblane, Urmas. Innovation in destination marketing: the use of passive mobile positioning for the segmentation of repeat visitors in Estonia // Baltic Journal of Management. Vol. 6 (2011), no. 3, p. 378-399.

Artiklis vaadeldakse, kuidas tehnoloogiline innovatsioon toob kaasa innovatsiooni turismi juhtimises. Püütakse anda vastus küsimusele, kuidas kasutada uuendusi turismiturunduses pikaajaliste kliendisuhete juhtimiseks. Autorid kasutavad mobiili positsioneerimisel põhinevat uurimismeetodit turisti käitumise mõõtmiseks. Selline meetod võimaldab parandada turismandmete kvaliteeti, kuna see annab ülevaate Eestis oleku kestusest, ajalisest jaotusest, tihedusest, hooajalisusest jt näitajatest.

RAHVASTIKUPROTSESSID

Gibson, John; McKenzie, David. Eight questions about brain drain // Journal of Economic Perspectives. Vol. 25 (2011), no. 3, p. 107-128.

Artikli teemaks on ajude äravool. Püütakse leida vastus kaheksale küsimusele: (1) mis on ajude äravool? (2) miks peavad majandusteadlased selle pärast muretsema? (3) kas ajude äravool suureneb? (4) kas on olemas positiivne suhe kvalifitseeritud ja mitte kvalifitseeritud migratsiooni vahel? (5) mis soodustab ajude äravoolu? (6) kas ajude äravoolust saab ka kasu? (7) kas kvalifitseeritud tööjõud investeerib oma teadmised tagasi koju? (8) mida me teame ajude äravoolu fiskaalsetest jt välismõjudest? Vaatluse all on riigid maailma eri piirkondadest.

RAHVUSPOLIITIKA

Эхала, Мартин; Забродская, Анастасия. Этнолингвистическая витальность этнических групп стран Балтии // Диаспоры : независимый научный журнал. 2011, no. 1, с. 6-60.

Artikkel käsitleb Baltimaades elavate etniliste gruppide, eelkõige venelaste elujõulisust. Vähesemal määral pööratakse tähelepanu poolakatele Leedus ja latgalidele Lätis. Kuna elujõulisus kujuneb gruppide vastastikuse mõju tulemusena, käsitletakse ka kõigi kolme Balti riigi põhirahvusi – eestlasi, lätlasi ja leedulasi. Uuringu ja artikli aluseks on kolmes riigis aastatel 2008–2010 tehtud kvalitatiivuuring.

Smith, Anthony D. National identity and vernacular mobilisation in Europe // Nations and Nationalism. Vol. 17 (2011), no. 2, p. 223-256.

Artikkel keskendub rahvuslikule identiteedile Euroopas kahe viimase sajandi jooksul. Analüüs jaguneb kahte ossa: (1) viimase aja radikaalse kriitika valguses käsitletakse termineid „rahvus”, „rahvuslus” ja eelkõige „rahvuslik identiteet”; (2) antakse ülevaade sellest, kuidas abstraktne rahvuse mõiste ja rahvuslik identiteet saab kunstnike käsitluses käegakatsutava väljenduse ja kutsub seeläbi järjest suuremat hulka haritud inimesi olema rahvuslik nn kohaliku mobiliseerimise kaudu.

HARIDUSPOLIITIKA

Cristina the alchemist // Economist. Vol. 400 (2011), no. 8758, p. 92.

Artiklis vaadeldakse Argentina presidendi Cristina Fernández de Kirchneri valitsuse püüdlusi edendada teadust oma riigis ja meelitada tagasi välismaale tööle läinud teadlasi. Fernández on suurendanud teaduse riiklikku finantseerimist ja loonud teadusministeeriumi. Alates 2004. aastast on Argentinasse tagasi pöördunud 854 teadlast ja Argentina teadlased on avaldanud juhtivates ajakirjades viimase 10 aasta jooksul 179 artiklit võrreldes 1990. aastate 30-ga.

Zakaria, Fareed. Why can't the U.S. learn? // Time. Vol. 178 (2011), no. 19, p. 24-25. Artiklis käsitletakse USA koolide suhtelist langust pingereas võrreldes ülejäänud maailma haridusastutustega. USA on pingereas tööstusriikide hulgas haridussaavutuste poolest viimaste seas, eriti täppis- ja loodusteaduste vallas. Vaatluse all on võimalikud meetodid olukorra parandamiseks, nagu Aasia meetod, mis tähendaks palju õppimist, s.t kulutada rohkem aega ja energiat õppetööle või Soome meetod, s.t hoolikas õpetajavalik ja hea palk. Artikli autori arvates on ameeriklastel kaks võimalust: kas parandada oma haridussüsteemi või leppida madalama elustandardiga.

SOTSIAALPOLIITIKA

Aidukaite, Jolanta. Welfare reforms and socio-economic trends in the 10 new EU member states of Central and Eastern Europe // Communist and Post-Communist Studies. Vol. 44 (2011), no. 3, p. 211-219.

Artiklis analüüsitakse sotsiaal-majanduslikke muutusi ELi uutes liikmesriikides (sh Eesti). Püütakse vastata küsimusele, kas uued liikmesriigid sarnanevad sotsiaalprobleemidelt rohkem üksteisele kui ülejäänud ELi liikmesriikidele ning kas uusi liikmesriike saab rühmitada sotsiaal-majanduslike ja institutsionaalsete tunnuste alusel postsotsialistlike riikide heaolurežiimide hulka, mis eristub teada-tuntud heaoluriikide tüpoloogiast. Analüüs näitas, et vaatamata teatud erinevustele uute liikmesriikide vahel on nende miinimumpalk ja kulutused sotsiaalkaitsele väiksemad võrreldes EL 15-ga. Kõrgem on varimajanduse osakaal, seda nii EL 15 kui ka EL 27-ga võrreldes. Samas ei ole Gini koefitsiendi osas erinevused nii suured. Uutele liikmesriikidele on omased teatud ühised institutsionaalsed tunnused (suhteliselt madalad sotsiaalhüvitised, kindlustuspõhised programmid, mis mängivad olulist osa sotsiaalkaitse süsteemis, sotsiaalpoliitika liberaliseerumine, solidaarsuse ja universalismi rõhutamine, mis olid omased sotsialistlikku tüüpi heaoluriigile jne), mis lubavad neid rühmitada postsotsialistlike heaolurežiimide hulka.

Kuitto, Kati. More than just money: Patterns of disaggregated welfare expenditure in the enlarged Europe // Journal of European Social Policy. Vol. 21 (2011), no. 4, p. 348-364.

Artiklis võrreldakse 28 Euroopa riigi (sh Eesti) sotsiaalpoliitikat. Faktoranalüüs näitab, et riigid erinevad selle poolest, kas nad panustavad enam eakatesse või tööealise elanikkonda. Riigid jaotatakse viide klastrisse: Mandri-Euroopa, Lõuna-Euroopa, Põhjamaad, Ida-Euroopa (sinna kuulub Eesti koos Bulgaaria, Läti, Leedu, Rumeenia, Poola ja Slovakkia) ning segaklaster, kuhu kuuluvad Tšehhi, Ungari, Iirimaa, Luksemburg ja Hispaania. Vaatluse all on vanusega seotud hüvitised, tööealiste

makstavad toetused, tervishoiu- ja sotsiaalteenused ning üldised sotsiaalkulud.

Vincent, Chrissy D.; Neis, Barbara L. Work and family life: parental work schedules and child academic achievement // Community, Work & Family. Vol. 14 (2011), no. 4, p. 449-468.

Artiklis analüüsitakse lapsevanemate töögraafikute ja laste akadeemilise võimekuse vahelist seost. Autorid lähtuvad seisukohast, et vanemate töögraafikul on otsene mõju emade-isade füüsilisele ja emotsionaalsele võimekusele, mis omakorda mõjutab vanemate osalemist laste hariduse omandamises ning ka vanemate ja laste suhteid. Autorite arvates on teema erakordselt tähtis, sest annab ka vastuseid töö- ja pereelu tasakaalustatuse kohta. Artiklis tõdetakse, et on vähe empiirilisi uuringuid, mis selgitavad vanemate töögraafikute ja akadeemilise võimekuse seoseid.

TÖÖPOLIITIKA

Chung, Heejung; van Oorschot, Wim. Institutions versus market forces: explaining the employment insecurity of European individuals during (the beginning of) the financial crisis // Journal of European Social Policy. Vol. 21 (2011), no. 4, p. 287-301.

Artiklis püütakse leida vastust küsimusele, kas institutsioonid suudavad ohjeldada turujõude, kui ohus on ühiskonna paindlik ja turvaline areng. Analüüsitakse institutsioonide ja turutegurite mõju tööalasele turvalisusele, aluseks on Euroopa sotsiaaluuringu andmed aastatest 2008–2009. Vaatluse all on 22 riiki, sh Eesti. Autorid jõuavad järeldusele, et aktiivsed ja passiivsed tööturumeetmed on tööalase turvatunde säilitamiseks märksa olulisemad kui institutsionaalsed abinõud töökoha säilitamisel.

SOO-UURINGUD

Healy, Andrew; Pate, Jennifer. Can teams help to close the gender competition gap? // The Economic Journal. Vol. 121 (2011), no. 555, p. 1192-1204.

Artiklis käsitletakse meeskonna osa sugudevahelise konkurentsilõhe vähendamisel. Sissejuhatavalt märgitakse, et naised moodustavad ettevõtete juhtivast esiviisikust vaid 2,5%, S&P 500 [USA majanduse olulisemate sektorite 500 juhtiva] ettevõtte tegevjuhi seas oli naisi 2008. aastal 2,8%. Varasemad uuringud on näidanud, et mehed naudivad konkureerimist naistest enam ning mehed suudavad konkurentsivõimelises keskkonnas paremini esineda. Eksperiment näitas, et konkureerimine kaheliikmelistes meeskondades vähendab konkurentsilõhet 2/3 võrra. Just naised eelistavad konkureerida meeskonnas, mehed aga soovivad konkureerida üksinda.

Wolak, Jennifer; McDevitt, Michael. The roots of the gender gap in political knowledge in adolescence // Political Behavior. Vol. 33 (2011), no. 3, p. 505-533.

Artiklis analüüsitakse erinevusi meeste ja naiste poliitilistes teadmistes, konkreetset on vaatluse all hiline noorukiiga. Analüüsi aluseks on 2006. aastal keskkoolide vanemate klasside õpilaste seas korraldatud paneeluuringu tulemused. Antakse ülevaade erinevustest poliitilistes teadmistes, püütakse avada nende põhjusi ning vaadeldakse,

milline on sotsiaalse keskkonna ja poliitiliste kampaaniate mõju poliitilise informatsiooni vastuvõtmisele. Autorid jõuavad järeldusele, et kui noormehed hangivad informatsiooni ja omandavad poliitilisi teadmisi erakondliku konfliktiga kaudu, siis neid soovivad saada informatsiooni mitte konfliktisituatsiooni, vaid konsensuse kaudu.

SAMASOOLISTE KOOSSELU

Burgoyne, Carole; Clarke, Victoria; Burns, Maree. Money management and views of civil partnership in same-sex couples: results from a UK survey of non-heterosexuals // *The Sociological Review*. Vol. 59 (2011), no. 4, p. 685-706.

Artikkel vaatlleb samasooliste paaride rahaküsimusi ja arvamuspartnerlusest. Partnerlusseadus hakkas Suurbritannias kehtima 2005. aasta lõpust. Artikli aluseks on esimene sellelaadne uuring Suurbritannias. Kokku võttis uuringust osa 386 inimest, kes oli samasoolises partnerluses. Tulemused näitasid, et samasooliste paaride arvates peab neil olema võimalus suhete ametlikuks vormistamiseks. Enamik eelistas abielu mõistele terminit „tsiviilpartnerlus”, enam kui pooled küsitletutest arvasid, et nad tähistaksid oma partnerlust millegi pulmade sarnasega. Samuti arvas enamik, et tsiviilpartnerlus on oluline terve hulga juriidiliste, sotsiaalsete ja finantsküsimumuste pärast, kuigi ligi pooled (rohkem mehed kui naised) küsitletutest olid juba võtnud ette samme oma partneri huvide kaitsmiseks.

Tilcsik, András. Pride and prejudice: employment discrimination against openly gay men in the United States // *American Journal of Sociology*. Vol. 117 (2011), no. 2, p. 586-626.

Artiklis käsitletakse geide diskrimineerimist USAs. Tegemist on esimese ulatusliku uuringuga, kus fiktiivsete avaldustega vastati 1769-le töökuulutusele. Uuringu tulemused näitasid: (1) mõnes (kuid mitte kõigis) osariigis diskrimineeriti märkimisväärselt homoseksuaale; (2) tööandjad, kes rõhutasid heteroseksuaalsete suhete tähtsust, diskrimineerisid tõenäoliselt avalikult geisid. Kuid uuringul on ka teoreetiline tähtsus, sest see näitab, milliseid tehnikaid on võimalik kasutada määratlemaks stereotüüpe, mis mõjutavad tööandjate otsuseid tööturul.

Refereerinud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu